

„Moja SMART wieś”

Inteligentna wieś. Co kryje w sobie to pojęcie? Na stronie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich można znaleźć definicję, która określa je jako „odnoszące się do obszarów wiejskich i społeczności, które chcą rozwijać nowe możliwości w oparciu o swoje mocne strony i zasoby. W Inteligentnych Wioskach tradycyjne oraz nowe sieci i usługi są wzmacniane za pomocą technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych, innowacji przy lepszym wykorzystaniu wiedzy, a wszystko z korzyścią dla mieszkańców i przedsiębiorstw”. Na początek warto przybliżyć Czytelnikowi krótki opis gminy Łubowo. Tak więc jest to gmina wiejska o charakterze rolniczym, leżąca w Wielkopolsce, w powiecie gnieźnieńskim. Gminę zamieszkuje obecnie około 6 tysięcy osób i liczba ta stale rośnie. Znajduje się w niedalekim położeniu dwóch ważnych ośrodków miejskich – Gniezna i Poznania. Przebiega przez nią droga ekspresowa S5. W tym momencie pracy warto wspomnieć, że gmina od samego początku członkostwa Polski w Unii Europejskiej aktywnie pozyskuje środki pochodzące z unijnego budżetu, co przynosi wymierne korzyści jej mieszkańcom. Tereny gminy mają bogatą historię, ze względu na to, że tutaj właśnie znajduje się wyspa Ostrów Lednicki, która prawdopodobnie jest miejscem chrztu Mieszka I. Na terenie wyspy znajduje się Muzeum Pierwszych Piastów. Miejsca te są bez wątpienia powodem do dumy ich obecnych mieszkańców. W dalszej kolejności w swojej pracy zamierzam krótko opisać dzisiejsze wyzwania, na jakie skazane są obszary wiejskie w Polsce wraz z zachodzącymi zmianami ich funkcjonalności, co stanowić będzie wstęp do opisu wybranych smart rozwiązań, które w dalszej kolejności przytoczę.

Obszary wiejskie pełnią obecnie wiele funkcji. Kiedyś wieś była kojarzona niemal wyłącznie z produkcją żywności i płodów rolnych. Jednak obecnie w coraz większym stopniu zaobserwować można proces dezagryzacji, przy jednoczesnym rozwoju mieszkalnictwa na wsiach oraz przenoszenia się ludności miejskiej na wieś. Na ten ruch decydują się przede wszystkim osoby dobrze wykształcone i zamożne. Rośnie rola pracy zarobkowej poza rolnictwem. Zmiany te powodują, że wsie muszą coraz szybciej i w coraz większym stopniu dostosować się do zachodzących przemian. Udział w tym procesie jest konieczny, by cały kraj rozwijał się w sposób możliwie jednolity. Nie możemy dziś pozwolić sobie, by rozwijały się wyłącznie obszary miejskie i tereny im przyległe. Obszary wiejskie są dziś miejscem gdzie najszybciej odczuwalny jest postęp i gdzie należy zrobić jeszcze bardzo wiele na rzecz ich dalszego rozwoju. Sprzyja temu powolne odchodzenie ludności wiejskiej od pracy w sektorze rolnym. Stwarza to okazję do przeprowadzenia mądrych zmian podnoszących jakość życia ludności. Jednakże brak działań lub podejmowanie nieprzemysłanych kroków może tylko pogłębić w wielu przypadkach trudną sytuację gmin wiejskich i ich mieszkańców związanych poprzez pracę z rolnictwem. Dlatego tak ważne jest podejmowanie roztropnych decyzji przez zarządzających Jednostkami Samorządu Terytorialnego.

Obszary wiejskie są terenami, na których w największym stopniu widać wymierny wpływ

funduszy unijnych. Dzięki nim wiele obszarów w Polsce zostało dotkniętych szeregiem pozytywnych zmian. Dokonały się one w obszarze infrastruktury, technologii, transportu i łączności, a także wśród społeczności lokalnych danych obszarów. Szereg zmian jakie nastąpiły widać gołym okiem. Jednak wielu twierdzi, że polskie wsie mogłyby rozwijać się szybciej. Oczywiście przez ostatnie lata poczyniono wiele, by być w tym miejscu, w którym jesteśmy obecnie jako kraj. Rozwój infrastruktury jest pierwszym krokiem na drodze do rozwoju. Dobrze rozwinięta infrastruktura ułatwia życie, pokazuje skok cywilizacyjny jaki udało się osiągnąć. Kolejny etap rozwoju lokalnego to pozyskanie kapitału ludzkiego. Trudność w tym miejscu stanowi pozyskanie ludzi chętnych do działania, swoistych liderów, którzy pragną rozwijać siebie i innych poprzez wspólne działania. Trudność stanowi także udana próba zarażenia szerszej grupy mieszkańców chęcią uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

Gmina Łubowo, jest przykładem jednostki samorządu terytorialnego, która stara się poprzez realizację szeregu pomysłów, skutecznie podnosić jakość życia mieszkańców. W niniejszej pracy chciałabym zaprezentować kilka obszarów, które dzięki pracy osób zarządzających gminą oraz dzięki pracy lokalnych społeczników, sprawiają, że gmina Łubowo staje się innowacyjną na wielu płaszczyznach, a wsie wchodzące w jej skład stają się inteligentnymi. Podjęte działania obejmują zakres czasowy od roku 2014 do dnia dzisiejszego. Jako pierwszy przykład chciałabym przytoczyć współpracę Włodarza gminy Łubowo z Włodarzem gminy Pobiedziska. Podpisano bowiem porozumienie w sprawie rozwoju połączeń między miejscowością Wierzyce, którą zamieszkuję, a Pobiedziskami. Jest to kluczowe z tego względu, że w Pobiedziskach znajduje się dworzec PKP. Znajduje się on na trasie Poznań-Gniezno, co umożliwi osobom niemobilnym, nie posiadającym prawa jazdy czy też własnego auta łatwiejszy dojazd do miasta. Same Pobiedziska są też obszarem miejskim, na terenie którego znajdują się szkoły i inne punkty użyteczności publicznej. Trzeba przy tym zaznaczyć, że autobusy na tej trasie na dzień dzisiejszy już kursują, a częstotliwość kursów jest wysoka. Umożliwienie mieszkańcom łatwiejszego dojazdu do większych ośrodków pozwoliłoby sobie uznać za pierwszy krok w stronę unowocześniania wsi. Bolączką wielu obszarów wiejskich jest przecież utrudniony dojazd do pracy, szkoły czy też lekarza. Od wielu lat trwa usuwanie połączeń autobusowych, drastyczne zmniejszanie ich liczby. Dla osób uczących się oraz osób starszych jest to duży problem. Wszelkie działania samorządów, umożliwiające poprawę w tym obszarze należy uznać za korzystne dla mieszkańców obszarów wiejskich. Dzięki nim zmniejszeniu powinny ulegać dysproporcje pomiędzy wsią a miastem. Gmina Łubowo znajduje się w niedalekiej odległości od Gniezna i Poznania, jednak nie na tyle blisko, by móc odczuć pozytywny wpływ położenia w pobliżu dużego ośrodka miejskiego. Stanowi to więc bodziec do podejmowania przez włodarzy Gminy działań poprawiających jakość życia na jej obszarze.

Jeśli mowa o tworzeniu nowych miejsc pracy oraz wpływaniu na rynek pracy, gmina Łubowo stara się przyciągnąć inwestorów, by powstawały nowe możliwości zatrudnienia na jej terenie. By zwiększyć swoją konkurencyjność w 2017 roku stworzono Podstrefę Łubowo, która wchodzi w skład

Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST PARK”. Projekt ten został dofinansowany ze środków unijnych, a jego wysokość wyniosła 12.097.159,39 zł, gdzie wartość całego projektu wynosi 15.550.090,26 zł. Tereny te są zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie drogi ekspresowej S5, w miejscowości Fałkowo. Tereny inwestycyjne to grunty klas V i VI, dzięki czemu inwestorzy nie będą obciążeni kosztami wyłączenia gruntów z produkcji rolnej. Działki są uzbrojone, gotowe pod inwestycje. Należy przy tym zaznaczyć, że gmina Łubowo jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Działanie mające na celu stworzenie miejsc pracy poza obszarem rolnictwa należy uznać jako krok w stronę rozwoju obszarów wiejskich. Wiemy, że nie wszyscy mieszkańcy obszarów wiejskich zajmują się rolnictwem, nie zawsze jest to zajęcie przynoszące wymierne korzyści. Obszary wiejskie dawno przestały pełnić wyłącznie funkcje typowo rolnicze, a pomoc w ich przekształcaniu jest niesamowicie ważna. Na wsiach bowiem często występuje zjawisko bezrobocia ukrytego, z którym można walczyć właśnie poprzez powstawanie nowych miejsc pracy niezwiązanych bezpośrednio z produkcją rolą na obszarach wiejskich, które po części sprawić mogą, że rolnictwo stanie się bardziej efektywne w sensie ekonomicznym. Część osób żyjących z rolnictwa i posiadających małe gospodarstwo rolne, być może przejdzie pracować w innych sektorach gospodarki. Stworzenie strefy inwestycyjnej i przyciągnięcie inwestorów jest pierwszym krokiem ku temu.

Dostęp do Internetu powinien być dzisiaj rzeczą powszechną. W dobie postępującej cyfryzacji i automatyzacji coraz więcej obszarów naszego życia podlega digitalizacji. Proces ten cały czas postępuje a nawet przybiera na sile. Rzeczy, które kiedyś były jedynie tematem filmów futurystycznych stają się osiągalne. Coraz więcej mówi się o potrzebie automatyzacji wielu dziedzin naszego życia. Część z nas trochę się tego obawia, część uznaje to za nieunikniony proces w rozwoju ludzkości. Niewątpliwie jednak, bez względu na nasz stosunek do postępującej automatyzacji, proces ten będzie przybierać na sile. By nadążyć za wszystkimi zmianami, trzeba aktywnie brać udział w nadchodzących zmianach. Pierwszym krokiem w stronę rozwoju jest zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu wszystkim mieszkańcom jednostek samorządu terytorialnego, tak by dostęp do niego był rzeczą powszechną. Gmina Łubowo i w tym zakresie działa aktywnie już od jakiegoś czasu. Do czerwca 2020 roku ma zostać utworzona infrastruktura światłowodowa, dzięki udziale w projekcie Polska Cyfrowa. Jest to kolejne działanie, które pozwala zmniejszać różnice, likwidować bariery i trudności, a także przyczyniać się do dalszego rozwoju omawianej gminy. Projekt ten obejmuje wszystkie miejscowości gminy Łubowo. Tym bardziej zasługuje na uwagę, gdyż gmina dba by rozwijać każdą, nawet najmniejszą miejscowość znajdującą się na jej obszarze.

Jak dowiodłam powyżej, przytaczając kilka przykładów podjętych działań, gmina Łubowo stara się prężnie rozwijać w wielu obszarach, nie zaniedbując przy tym żadnego z nich. Stawia na rozwój zrównoważony, umiejętnie wykorzystując w tym celu fundusze unijne i aktywność społeczną mieszkańców na rzecz lokalnych społeczności. Działania te sprawiają, że gmina od wielu lat może

pochwalić się dodatnim saldem przyrostu naturalnego, a także dodatnim saldem migracji. w niedalekiej przyszłości gmina stać się może atrakcyjnym miejscem do osiedlenia się na jej terenie. Służą temu opisane wyżej rozwiązania, ułatwiające życie mieszkańcom. Odważę się postawić tezę, że dzięki tym działaniom, gmina może z sukcesem przyciągać nowych mieszkańców, zwłaszcza że dziś mamy do czynienia ze zjawiskiem osiedlania się części ludności miejskiej na terenach podmiejskich i wiejskich. Jeśli gmina Łubowo dalej będzie działać w kierunku innowacji, istnieje duża szansa, że tak się stanie.

Myślę, że powyższe działania można określić jako działania sprawiające, że wsie znajdujące się na terenie gminy Łubowo stają się inteligentne za sprawą odpowiedzialnego podejścia i właściwych decyzji podjętych - co ważne - w odpowiednim czasie przez osoby zarządzające gminą Łubowo. Beneficjentami tych działań są obecne i przyszłe pokolenia mieszkańców gminy. Ważnym jest więc by działać na korzyść obecnych i przyszłych mieszkańców. Niejeden może powiedzieć, że przecież nie są to działania innowacyjne sensu stricto, a takie, które powinny być codziennością. Być może, ale warto pamiętać, że powinniśmy rozwijać się w sposób zrównoważony, nie skokowy. By móc przejść do bardziej zaawansowanych rozwiązań, trzeba najpierw stworzyć swego rodzaju podstawę ku temu. Powyższe działania są dobrą bazą do jeszcze bardziej innowacyjnych rozwiązań. Największe zmiany dopiero przed nami. Innowacje mają na celu podnoszenie jakości i satysfakcji życia. Powyższe przykłady takie właśnie są. Ich innowacyjność polega na celnym typowaniu obszarów, w których potrzebna jest pomoc i podejmowaniu działań zmierzających do wzrostu atrakcyjności danej wsi i gminy jako miejsca do życia.

Bibliografia:

A. Źródła internetowe:

1. Gmina Łubowo <http://www.lubowo.pl/>
2. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich <http://ksow.pl/news/entry/13002-smart-villages-portal.html>;
3. Podstrefa Łubowo <http://www.lubowo.pl/wiadomosc,uzbrojenie-terenow-inwestycyjnych-na-terenie-gminy-lubowo-przeznaczonych-do-wlaczenia.html>;

